

Sag C-83/22

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

8. februar 2022

Forelæggende ret:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Spanien)

Afgørelse af:

11. januar 2022

Sagsøger:

RTG

Sagsøgt:

Tuk Tuk Travel, S.L.

Hovedsagens genstand

Pakkerejser – rejsendes beslutning om at afbestille rejsen af frygt for spredning af covid-19 i Asien – uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder – fuld refusion af alle betalinger foretaget for rejsen

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Artikel 267 TEUF – anmodning om præjudiciel afgørelse om gyldighed og fortolkning – artikel 5 i direktiv (EU) 2015/2302 – minimumsoplysninger, der skal gives til rejsende – gyldighed i lyset af artikel 114, stk. 3, TEUF og artikel 169, stk. 1, TEUF og artikel 169, stk. 2, litra a), TEUF – nationale principper om forhandlingsgrundsætningen og kongruens – forenelighed med EU-retten

Præjudicielle spørgsmål

Skal artikel 169, stk. 1, TEUF og artikel 169, stk. 2, litra a), TEUF og artikel 114, stk. 3, TEUF fortolkes således, at de er til hinder for artikel 5 i direktiv 2015/2302

om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, da denne artikel blandt de bindende oplysninger, der skal gives til den rejsende forud for aftaleindgåelsen, ikke omfatter den i direktivets artikel 12 anerkendte ret til at opsigte aftalen om en pakkerejse inden dens begyndelse med fuld refusion af alle betalinger i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad påvirker leveringen af pakkerejsen?

Er artikel 114 TEUF og 169 TEUF samt artikel 15 i direktiv 2015/2302 til hinder for anvendelsen af forhandlingsgrundsætningen og kongruensprincippet, som er fastsat i artikel 216 og artikel 218, stk. 1, i Ley de Enjuiciamiento Civil (lov om den civile retspleje, herefter »civilprocesloven«), når disse processuelle principper kan hindre den fulde beskyttelse af den sagsøgende forbruger?

Anførte EU-retlige forskrifter

- Artikel 114, stk. 1, 3 og 4, TEUF og artikel 169, stk. 1 og 2, TEUF.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF, 31. betragtning og artikel 3, nr. 12) samt artikel 5, 6, 8 og 12.
- Kommissionens henstilling (EU) 2020/648 af 13. maj 2020 om vouchers, som passagerer og rejsende får som alternativ til tilbagebetaling af aflyste rejse- og transporttjenester i forbindelse med covid-19-pandemien.

Anførte nationale forskrifter

- Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (omarbejdning af den generelle lov om beskyttelse af forbrugere og brugere), artikel 153, 156 og 160.

Disse artikler gennemfører næsten ordret bestemmelserne i artikel 5, 6, 8 og 12 i direktiv 2015/2302 i spansk ret.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (civilprocesloven)

Artikel 216: »De civile domstole afgør sager på grundlag af parternes fremlæggelse af de faktiske omstændigheder, beviser og anbringender, medmindre loven i særlige tilfælde bestemmer andet.«

Artikel 218: »1. Retsafgørelserne skal være klare og præcise og svare til parternes påstande og øvrige proceskrav, der er fremsat rettidigt under sagen. De indeholder alle de krævede angivelser, domfælder

eller frifinder sagsøgte, og afgør alle de tvistepunkter, der er drøftet under sagen.

Uden at fravige sagens genstand, og idet den tager stilling til andre faktiske eller retlige forhold end dem, parterne har villet gøre gældende, træffer retten afgørelse i henhold til de bestemmelser, der finder anvendelse på sagen, selv om disse ikke er blevet korrekt citeret eller påberåbt af sagens parter.

Artikel 412: »1. Når sagens genstand først er fastlagt i stævningen, i svarskriftet eller i givet fald i modkravet, kan parterne ikke efterfølgende ændre den.«

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

- 1 Den 10. oktober 2019 besluttede sagsøgeren at indgå en aftale med sagsøgte, Tuk Tuk Travel, S. L., om en pakkerejse for to personer til Vietnam og Cambodja med afrejse fra Madrid den 8. marts 2020 og hjemkomst den 24. marts 2020.
- 2 På tidspunktet for underskrivelsen af aftalen betalte sagsøgeren 2 402 EUR, idet rejsens samlede beløb var 5 208 EUR. Aftalens generelle forretningsbetingelser indeholdt oplysninger om muligheden for »at afbestille rejsen før rejsens start mod betaling af et gebyr«. Der var ikke angivet nogen kontraktmæssige oplysninger eller oplysninger, som skulle gives inden kontraktindgåelsen, om muligheden for afbestilling i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, som i væsentlig grad påvirkede gennemførelsen af pakkerejsen.
- 3 Den 12. februar 2020 informerede sagsøgeren sagsøgte om sin beslutning om ikke at rejse på grund af sin bekymring over spredningen af coronavirus i Asien og anmodede om refusion af de skyldige beløb, som tilkom sagsøger for ikke at gennemføre rejsen.
- 4 Sagsøgte svarede den 14. februar 2020 og oplyste sagsøger om opsigelsesgebyret og meddelte afslutningsvis, at sagsøgte ville refundere sagsøger 81 EUR. Efter drøftelser mellem sagsøgeren og sagsøgte meddelte sagsøgte sagsøger, at sagsøgte endeligt ville refundere sagsøger 302 EUR.
- 5 Sagsøger besluttede at anlægge sag ved den forelæggende ret. Sagsøger har nedlagt påstand om refusion af 1 500 EUR, og tillader rejseselskabet at tilbageholde 600 EUR i ekspeditionsgebyr.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Sagsøger har anført, at afbestillingen fandt sted næsten en måned før rejsens start, og at sagsøgers beslutning skyldtes force majeure: den bekymrende sundhedssituation i rejseområdet på grund af covid-19.
- 7 Sagsøgte har gjort gældende, at sagsøgers beslutning ikke var berettiget på tidspunktet for aftalens opsigelse. I februar 2020 var rejser til disse lande normale. Der forelå ikke uundgåelige eller ekstraordinære omstændigheder på rejsedestinationen på tidspunktet for rejsens afbestilling, eftersom det ikke er godtgjort, at myndighederne i oprindelseslandet eller bestemmelseslandet havde truffet konkrete foranstaltninger, der gjorde det umuligt at gennemføre rejsen. Der skal tages hensyn til de oplysninger, der forelå på det tidspunkt, hvor sagsøgeren besluttede at afbestille sin rejse. Sagsøger accepterede de generelle forretningsbetingelser vedrørende ekspeditionsgebyret (15% af rejsens samlede beløb), og opsigelsesgebyrerne er dem, som er påført af hver af sagsøgtes leverandører. Ved ikke at tegne en forsikring påtog sagsøgeren sig desuden risikoen for en hypotetisk afbestilling.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Det fremgår af 31. betragtning til direktiv 2015/2302, at »[r]ejsende [...] bør også have ret til at opsigte aftalen om en pakkerejse uden betaling af et opsigelsesgebyr, når leveringen af pakkerejsen vil blive væsentligt berørt af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder. Dette kan f.eks. omfatte krigsførelse, andre alvorlige sikkerhedsproblemer såsom terrorisme, betydelige risici for menneskers sundhed såsom udbrud af en alvorlig sygdom på rejsedestinationen eller naturkatastrofer såsom oversvømmelser, jordskælv eller vejrforhold, der gør det umuligt at rejse sikkert til destinationen som fastsat i aftalen om pakkerejsen«.
- 9 Artikel 12, stk. 2, i direktiv 2015/2302 bestemmer, at »[u]anset stk. 1 har den rejsende ret til at opsigte aftalen om pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse uden at betale noget opsigelsesgebyr i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, eller som i væsentlig grad berører befordringen af passagerer til destinationen. I tilfælde af opsigelse af aftalen om pakkerejsen i henhold til dette stykke har den rejsende ret til fuld refusion af alle betalinger for pakkerejsen, men har ikke ret til yderligere kompensation.«
- 10 Hverken direktiv 2015/2302 eller den spanske lovgivning indeholder imidlertid en angivelse af det minimum af de oplysninger, der skal gives til den rejsende, muligheden for at opsigte pakkerejsaftalen i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder med ret til at få alt refunderet og uden noget gebyr. Sagsøger vidste således ikke, hverken da sagsøger meddelte sagsøgte sin beslutning om ikke at rejse, eller da sagsøger anlagde sag ved den forelæggende ret (for hvilken sagsøger er mødt uden advokat), at sagsøger kunne have ret til at

opsige aftalen og få refunderet alle de beløb, sagsøger havde betalt, som følge af ekstraordinære og uundgåelige omstændigheder på destinationen, der kunne påvirke rejsen væsentligt.

- 11 For det første opstår spørgsmålet, om de minimumsoplysninger, som sagsøgeren har fået i henhold til direktiv 2015/2302, er utilstrækkelige i lyset af artikel 169 TEUF, sammenholdt med artikel 114 TEUF. Med andre ord, om de oplysninger, som den rejsende har fået, og som er i overensstemmelse med direktivet, gør det vanskeligt for den pågældende at forsvare sine lovmæssigt anerkendte rettigheder og interesser som rejsende og kan være utilstrækkelige til at opnå et højt beskyttelsesniveau som forbruger, især i en sag som denne, hvor sagsøger møder uden advokat.
- 12 For det andet opstår spørgsmålet, om det i henhold til EU-retten er muligt – i tilfælde af, at det fastslås, at der foreligger en alvorlig situation på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad påvirker afviklingen af rejsen – ved dom at tilkende refusion af alt, hvad der er betalt, ud over det beløb, der er nedlagt påstand om betaling af, hvilket ville være i strid med et grundlæggende princip i spansk procesret, nemlig princippet om dommes kongruens (civilproceslovens artikel 218, stk. 1). Anvendelsen af den spanske procesret forhindrer nemlig, at der ved dom tilkendes mere end det, der er nedlagt påstand om (i den foreliggende sag ville dette medføre, at refusionen ikke var fuldstændig), hvilket kunne forhindre et højt beskyttelsesniveau for forbrugeren, som derfor ikke fuldt ud ville nyde godt af det høje beskyttelsesniveau, der er indrømmet forbrugerne i henhold til EUF-traktaten.
- 13 I forbindelse med sidstnævnte spørgsmål har den spanske Tribunal Supremo (øverste domstol) anmodet om en præjudiciel afgørelse (sag C-869/19) om rækkevidden af de nationale processuelle principper om forhandlingsgrundsætningen og kongruens. Den 15. juli 2021 fremsatte generaladvokaten sit forslag til afgørelse i denne sag, hvorefter »[a]rtikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal i lyset af effektivitetsprincippet fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for anvendelsen af de nationale processuelle principper, der består i princippet om forhandlingsgrundsætningen, kongruensprincippet og princippet om forbud mod reformatio in peius, som forhindrer den nationale ret, der skal behandle en appel iværksat af en bank til prøvelse af en dom, som tidsbegrænsede tilbagebetalingen af de beløb, som en forbruger med urette havde betalt i henhold til en gulvklausul, der efterfølgende var erklæret ugyldig, i at beslutte, at der skal ske fuldstændig tilbagebetaling af disse beløb, der var betalt med urette.«